

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
на шість місяців . . . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року . . . 2 ар. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 е.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на шість місяців . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділя і руских свят
о год. 6-ій пополудни.

Редакция, адміністрация і
експедиция «Руслана» під ч. 1.
па. Домбровского (Хорунцини). Ек-
спедиция місцева в Агенції Со-
коловского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дари і приватні донесеня по
15 кр. від стрічки.

Відозва.

Родимці! Невіраданні відносини еконо-
мічні, а по часті й темнота вигнала в рр.
1894—1897 кількадесять тисяч наших се-
лян до Бразилії. Частина їх згинула на
плантаціях кави в горячих провінціях
бразилійських, а понад 30.000 Русинів,
що осіли в полуднево-бразилійській провінції
Парані на рілльничих колоніях, утратувало
ся вправді фізично і по незвичайно тяжкій
нужді і героїчній праці загосподарували
ся по кількох літах на стілько, що вже
бодай мають що їсти. Гараздів там не
найшли.

На щастє осіли там наші поселенці
в кількох дуже поважних громадах по кіль-
ка тисяч душ в купі — прим. колонія
Прудентополіс числить 10.000 Русинів, а
сусіднє Ріо Клярю 8.000. Дятого можна
удержати їх при нашій народности, сли
лиш наша суспільність в краю прийде їм
тепер — доки ще час — з помочию, до-
старченєм кількох інтелігентних провідни-
ків а іменно священиків, учителів та й бо-
дай малої друкарні, щоби там видавати
народну часопись для організації понад
30.000 параньских Русинів.

З уваги на дуже тяжкі хвилі, які те-
пер перебувають наші параньскі поселенці
під кожним зглядом, так національним як
релігійним, крайній час вдоволюти прозь-
бам бідних наших братів з далекого «те-
плого краю» і не дати їм загинути націо-
нально, коли они заховали ся з тяжким
трудом фізично.

Львівські Русини зійшли ся на нараду і
вибрали дня 18. падолиста с. р. Комітет,
щоби заняв ся придбанєм фондів і висла-
нем священиків, учителів та купном дру-
карні до Парани. В склад того Комітету
війшли: Вн. Тит Ревакович, совітник суду
краєвого у Львові, яко голова; Роман Це-
глинський, професор акад. гімназії, яко
заступник голови; Григорій Грозик, ди-
ректор Товариства кредитового, яко секре-
тар; о. Теодозій Лежогубський, катехит, я-
ко касиєр (пятій член має бути кооптова-
ний).

Комітет звертає ся отсим до всеї на-
шої жертволюбної суспільности рускої з
горячою прозьбою, щоби зволила ласкаво
прийти ему в поміч, надсилаючи всякі
хотьби найменші датки, бо справа дуже
пильна, а священики мусять небавом ви-
бирати ся в дорогу!

Датки на тоту ціль приймають всі
руско-народні товариства як і редакції
русских газет.

(Всі часописи рускі яросимо ласкаво о по-
міщенє сеї відозви).

Борба за руский університет.

Дивна річ, що зі своєї мартирології в По-
знаньщині та в Королівстві, галицькі Поляки не
винесли науки толєранції, співчуття зі слабшими
та почути справедливости, якої домагають ся

для своіх земляків за кордонами! Ні, противно,
они переняли норови своіх гнобителів, Прусаків
та Москалів. Як Москалі удержують Полякам
два театри у Варшаві, яко рекомпензату за на-
ціональний і політичний гнет, так ось Абрага-
мович чванить ся перед Австрією в парламен-
ті, що польска публика учащає до руского те-
атру і тим способом не лише дає вираз своій
симпатії до Русинів, але і причиняє ся до за-
спокоєня їх культуральних потреб! І так само,
як Прусакі з леда дрібниці зроблять справу
зради стану, вивішенє хоругви карають арештом
дитинну забаву «тайні товариства» гімназистів
трактують, як намір відірваня «східної части
краю від держави» — так само показує ся в
борбі за руский університет, що наші гакатисти
з цілком статочної маніфестації академіків хо-
чуть зробити кримінальну справу і ввести в ді-
ло цілу дисциплінарну строгість університетскої
автономії.

Як звісно, вже рускі академіки похибили
в тім, що 1) зійшли ся на віче в полудне гам-
мість, як було назначено, ввечер, 2) що прибув-
ших професорів, аби розв'язати нелегальне віче,
не допустили до слова. А коли хто возьме до
руки польскі дневники і побачить в них цілі
стовпці, переповнені огидною лайкою, поневіря-
нем та обидами рускої молодіжки, осуджуванєм
цілої рускої суспільности та підозрінням, що я-
кась тайна рука править цілим спором о рус-
кий університет, то здавало би ся, що ми в
передодні якоїсь революції, або бодай велико-
го... процесу в сім напрямі. Уже при виборах
часть польскої праси уживала успішно сего
способу против Русинів, розписуючи нечувані,
пересаджені і зовсім видумані, тенденційні
звістки про руске «гайдамацтво» про кров, ножі,
лобої і т. в. страшні річі. А тепер і другі поль-
скі часописи, побачивши, що сей спосіб тракту-
ваня Русинів, викликає сензацію і є успішним
оружьем, а заразом средством для популяризо-
ваня газети, ударили в той самий тон з нагоди
сего нелегального віча на університеті.

Польска амбіція.

Першеньство у тих нападах на руску мо-
лодіж треба признати по справедливости сій
польській амфібії, що зве ся *Słowo Polskie*. Ся
гешефтьярска газета, якої лише ходить о тисяч-
ки своіх пренумерантів і для тої цілі ймала ся
ріжних способів та кокетувала з всякими сфе-
рами, ударила перша з дикою зайлостю, з без-
личною пересадкою на «Skandaliczny wiec, czyli
introdukcję do uniwersytetu ruskiego». Руску
молодіж назвала дичею, яка «повинна перейти
найперше азбуку елементарної цивілізації, за-
ким буде мала право домагати ся університе-
ту». В сім тоні повела річ дальше, очернюючи
нашу молодіж, а навіть знизила ся до простої
брехні, помішавши факт потурбованя кількох не-
делів, які брутально хотіли розтручати дорогу
між студентами з якимсь видуманим, чинним
вневаженєм професорів!

Навіть гакатистичний «Dziennik polski»
першого дня не брав зовсім трагічно сих подій
на університеті. Аж прочитавши в «Słowo» сю
нагінку, та зрозумівши, що тут «Słowo» хоче
вихопити ему цілну нагоду до шовієстичного
алярму та сензації, ударив «Dziennik» і собі
в огневий давін так сильно, щоби заглушив
алярмові сигнали «Słowa». Супокійний і пова-
жний похід академіків через місто описав сей

дневник як уличну авантуру, яка мала лише на
цілі демонстрацію перед редакцією «Dziennik-a
polsk-ogo». «Сї демонстрації — пише — прино-
сять нам правдиву почесть, бо доказують, що
незасліплені романтичною чутливістю, яку ще
деяка частина нашої суспільности ховає для Ру-
синів, стаємо твердо в обороні (!) наших наро-
дних і язикових прав перед пересадними жада-
нями Русинів, викликаючи через те стеклість
наших ворогів. Ся стеклість безсилна обавляє
ся в диких криках *percat!* підношених перед ре-
дакціями польских часописів (*Dziennik i Narod-
dówka*), у гроженю паличками стоячим на баль-
коні (хотія на ділі не було нікого на бальконі,
але не зашкодить, як провінція донідає ся, що
редакція має балькон!) і приглядаючим ся по-
ходови членам нашої редакції». Отже в першій
лінії ходило о зробленє... собі реклами. Се та
курка, яку собі найчастійше печуть при патріотич-
ним огни конкуруючі львівські часописи «з
двома ви анями денно».

Праса всіх тиній і язиків.

З дїжки поміїв, яку вилили згадані диев-
ники на голову рускої молодіжки, зачала черпа-
ти ціла польска праса всіх відтіннів. Католицкий
«Przedświt», на перекір своїй назві і тенденції,
попав просто в судороги лютоєти. Що-до про-
стація і богатства провисек супроти рускої мо-
лодіжки, то хіба ему треба віддати «пальму пер-
шеньства». Уже богато справедливіше відніс
ся «Przegląd» до рускої молодіжки, який вправді
називає єї захованє супротив професорів імпер-
тиненцким, осуджує побите «невинних» педелів,
але не робить з них гайдамаків та цілу подію
трактує поважно. Вкінці «Narodówka» заняла
була зразу немовби викидаюче становиєско, аж
опісля приступала зі здвоєною енергією до за-
гальної нагінки на руских академіків. В повин-
ках подаємо проєкт «Narodówk-и» до репреса-
лій, які рівнали би ся дикій мести над безобо-
ронними. А що-до богословів, які важили ся та-
кож прилучити ся до маніфестації за руским
університетом, каже: «О. митрополита Шентиц-
кого нема в сій хвилі у Львові, ректор гр.-кат.
семинарії, мимо цілої своєї чесности, *очивидно*
не відповідає своїй тяжкій задачі. Що вчинив,
щоби вибрики не повторили ся, нам не відомо,
однак се певне, що і *управа гр.-кат. семинарії*
вина зміняти ся, як не менше, що виклади для
русских богословів повинні стати *перенесеними*
з університету до иншого локалю (може місто
великодушно відступить на сю ціль стару різня-
цю?!), не тому, аби утворити для них окрему
інституцію, але тому, щоби відорвати богосло-
вів від лучности з радикальними сферами (!), а
заразом руских студентів охоронити від злих
вливів богословів (!!!), яких недостатчно дер-
жать в карности їх безпосередні власти». —
І най-же ворог наш судить, чи таке писанє не
є безличністю, не є ударом по тварі всякої
правди і справедливости!

Здає ся, що прийшов в Австрії час, де по-
встають не лише всенімці, але і всеноляки! Се
проявляє ся в прасі. Уже не перший раз поль-
ска праса — вся без вїмки — займає одно-
сторонне становиєско, без огляду на фактичний
стан річі, на справедливість і засади логіки.
Так і в справі теперішної афери на університеті
пересадні вісти львівских дневників повторили
краківські та варшавські часописи, повторить їх
провінціоньна праса, додасть свої коментарі і

всіма силами буде старати ся доказати, що Русини ідуть агресивно, що хотять виперти Поляків «за Сян», що «в Галичині є загрожений польський елемент». Навіть розвинено таку акцію в позакравських і заграничних дневниках, а львівські кореспонденти віденьських «блятив» і «прес» подали перші вістки з такою самою пересадом про «unhörbare Scandale». І дивувати ся хіба треба рускій холоднокровности, чи байдужности, що нігде не появило ся якесь дementі з рускої сторони, якесь висвітлене справи і зредуковане тих «скандалів» до властивих їх розмірів.

Польська молодіж.

Ми вже вказували на те, як наші Поляки вчать ся поводити з Русинами від своїх гнобителів в других заборах. Як Німці уважають польську націю за «minderwerthig», неспосібною до висшої культури та не управненою до неї, — в такий самий спосіб виступають Поляки супроти Русинів. Рускій молодіжці відказано елементарної культурности, руских богословів представлено як громаду гайдамаків, перед якою треба стеречи навіть сьвітських академіків, рускому народови взагалі відказано всякої інтелігенції та заперечено потребу і можливість основаня руского університету, а що більше застерігають ся рішучо навіть против утравкізму існуючого. Правда, у нас класа сурдатовців менше численна, наша інтелігенція займає невиднійші та скромнійші становиска, але між нею є багато осіб більше просьвічених, як ті, що численні Поляки легкою карією допняли ся на висші ерархічні щаблі, або засіли товсті синекюри. Тому дуже осторожно, панове, з видаванем осудів!

Фальшива опінія, яку виробили гакатистичні дневники про руску суспільність та про послідні події на університеті, засліпила навіть польську молодіж до сеї степені, що признано «обиду професорів рускими академіками обидою польських катедр, занижаних ними, а обиду польських катедр заравом обидою польської науки і взагалі польського народа!» Який же то довженний логічний ключ! А прецінь, хто лише трохи схоче бути щирим, сей признаєть, що не логіка зложила его, а злоба і розбуджений фанатизм! Ще не так давно збули ся бурливі події на львівській політехніці, де виважено двері, а одного з професорів побито калюшами, куда попало — навіть по лиця, а ніхто не уважав сего обидою «польської науки і польського народа!»

До якого засліплення довела польська праса свою суспільність, показує ся найкрасше на польській молодіжці, між якою найшли ся і такі, що у відповідь на сердечну відозву до неї рускої молодіжці, поставили на своїх зборах внесене, щоби жадному рускому академікови не подавати руки! Ми не хочемо робити вимівок у горячій хвилі загального роздрознення, та борюючи нашу інтелігентну молодіж, надію нашого відродження, не хочемо осуджувати нікого, — однак мусимо висказати сумнів, чи така загальна нагіпка на руску молодіж лицює також польській молодіжці, товаришам по науці, літах і поглядах...

Власти.

Для доповнення образу теперішньої борби о рускій університет треба ще навести, яке становиско заняли поодинокі власти з нагоди маніфестації руских академіків. Се вже впрочім звісне нашим читачам з відірваних, коротких звісток. Тут хочемо зібрати се в цілість.

Сенат університету зависив виклади на всіх віділах. Зразу викликало се заряджене счудоване. Ніхто не надіяв ся того. Дперва за кілька днів виринула поголоска в польських часописях, що сенат немов тому замкнув університет, що мав довідати ся, немов то рускі академіки рішили зневажити на викладі проф. Твардовського і тим способом унеможливити его дальші виклади.

Нам видає ся, що сенат пішов трохи задалеко у сях превенційних зарядженнях, але мусимо признати, що коли се було обчислене на сензацию, то не хибило своєї цілі. На телеграму ректорату, міністер просьвіти др. Гартель одобрив се заряджене, а надто розпорядив таке строге покаранє винних, не поминувши при тім і богословів, якби оправ ся виключно на польських інформаціях в сій справі.

Якою пересадом і гидкою ненавистю дикше ціла ся акція, видно з того, що ректорат духовної семінарії не найшов причини до якогось строного покараня питомців за єї участь в вічу та в поході через місто, який властиво був греміальним поворотом питомців до семінарії при добровільнім супроводі сьвітських товаришів. Говорять, що о. ректор Туркевич мав заявити п. намісникови, що уділить хіба легкої нагани питомцям за спізнане ся з університету, а не видить причини до якихсь строгійших мір против них.

Вкінці треба згадати, що львівська поліція показала ся богато льояльнійшою від деяких львівських дневників, бо поважній демонстрації рускої молодіжці приглядала ся з олімпійським супокоем і залюбки слухала мелодійних акордів рускої пісні.

Запитанє посла д-ра Гладішовського

і товаришів до *С. Е. міністра судівництва в справі усуненя судових урядників з статусу Краківського висшого суду кравового до статусу Львівського суду кравового.*

Урядова «Gazeta lwowska» з 6. листопада ч. 255. подала в датованій з 5. листопада телеграмі вість, що деякі урядники з области краківського висшого кравового суду на основі розписаного конкурсу внесли свої поданя о перенесенє до львівської судової области з услівем відповідного посуненя на дотичні висші посади — авскультантів на ад'юнктів, ад'юнктів на секретарів, а тих на прокураторів.

Часть тих подань узгляднив вис. суд кравей у Львові і предложив міністерству судівництва до заіменованя. Дотичні урядники прийдуть отже з авансами на повисші посади в східній Галичині і то на основі своїх подань, а через то настануть в краківській области кориснійші услівя авансів, позаяк опорожняться ся місця по урядниках перенесених до львівської области.

Так звучить комунікат «Gazet-и Lwowsk-oi». З того комунікату виходить, що заносить ся тепер на непрактиковане доси усуненє судових урядників польської народности, котрі в своїм житю не чули рускої мови, не говорять нею, а навіть не мали нагоди научити ся її в народних і середних школах західної судової области, де її не учать.

Що сей наплив несвідомих рускої мови урядників до области заселеної Русинами при заведенім теперішньою цивільною процедурою устнім поступованю, мусить некорисно вплинути на судівництво, не потребує широких доказів.

Недавно, в жовтні сего року, случило ся в ц. к. львівскім кр. суді, що підчас процесу прасового проти «Галичанина» з чотирох урядників, котрі брали участь в розправі, ані один не знав рускої мови на стілько, щоби відчитати руске письмо. По довгім гляданю в трудом повело ся найти авскультанта Русина, що прийшов з помічю судовим радникам.

На основі тут представленого стану позволяють собі підписані спитати С. Ексцеленцію:

I. Чи С. Ексцеленція схоче здержати намірене усуненє урядників з краківської области, несвідомих рускої мови, що взагалі шкодило би авансам судових урядників східної Галичини а особливо урядникам рускої народности?

II. Які міри думає С. Ексцеленція предприняти, щоби судові урядники львівської судової области присвоїли собі достаточне знанє рускої мови, щоби могли з рускими сторонами пересправляти в їх мові, щоби § 19. основних законів і давно єствуючі розпорядки про вишше уживанє рускої мови в судах східної Галичини не було пустою формулою як доси, але дійсно були виконувані.

Відень, 12. листопада 1901.

Др. Гладішовский, Барвіньский, Шустершїч, Пігуляк, Романчук, В. Яворский, др. Грубан, Брайтер, др. Пльой, Жічкар, Погачник, др. Столя, др. Грубий, Робіч, Завворка.

Державна рада.

Вчєрашнє засіданє державної ради, котре трєвало з одногодинною перервою від 10. години рано до пів до десятої вечер, було виповнене безплотною дискусією про заборону іміграції конгрегацій до Австрії.

В промовах атаковано остро сьвященство, а се викликувало або обуренє, або загальну веселість.

Дуже забавно промовляв п. Малік, котрий звернув ся проти неморальности сьвященників.

Сьміх викликувала також промова п. Шнайдра, котрий звертав ся проти жидів і радив крестити їх всіх, але так, щоби держати хоть 5 минут під водою.

Вкінці замкнуло дискусію.

Заграничні конгрегації.

П. кн. Кожоровский, Черни і Фукс заявили ся проти заказу іміграції конгрегацій і остерігали перед Шенереріяцями і перед рухом: Los von Rom.

П. Шлагер, Малік, Тавчар і Шнайдер попирають таке внесене, а п. Брайтер виказав історично погубні наслідки таких іміграцій езуїтів на Польщу і Іспанію.

На внесене п. Пльоя замкнуло дискусію. Бєсідником contra є п. Морсей, бєсідником pro не вибрано ніякого.

3 парламентарного поля.

Конференція провідників клубів.

На вчєрашній конференції провідників клубів, котра трєвала звиш годину, виголосив президент міністрів, др. Кербер, на початку і на кінци засіданя довші промови, щоби спредцизувати становисце правительства. — Промови провідників клубів не принесли нічого нового. Наслідок сеї конференції такий, що залагоджене бюджету треба уважати за певне, а потім втворить ся нове пересиленє. Длятого все ще удержує ся погляд, що розвязанє державної ради є в найближнім часі дуже можливе. На вчєрашній конференції були заступлені всі сторонищтва кромі всєнімців, котрі не хотіли брати в ній участі.

Промова д-ра Кербера.

На вчєрашній конференції провідників клубів забрав перший голос др. Кербер і промовив ось так:

«Дякую поважаним панам за те, що ви прибули на мої запросини. Можу сказати, що мимо того, що є великі ріжницї між поглядами репрезентованих ту сторонищत्व, то однак готовість явити ся на нинішній конференції є вже признакою певного рода приготованя до мира, котрого то держава потребує так дуже і котрий є цілію правительства. Бо правительство стремить до того, щоби заспокоїти поодинокі народности, а особливо бажає увільнити репрезентацию народів від тих пересилень, котрі грозять все на ново її істанованю. Парламент не може бути політичною забавкою. Є або нема его. Наколи є, то не повинен уживати свого права на се, щоби подавати до дискусії в палаті незначну часто акцію правительства або хотьби найдрібнійші домагаця своїх виборців і то в формі, предвидженій лиш на надзвичайні случаї, бо через се здержує ся всяку продуктивну роботу.

Парламент мусить також сповняти свої обовязки зглядом держави, інакше переставє бути собою. Дійсно правительство все давало на се докази, що бажає собі сильного і поважного парламенту. Правительство віддає також тепер всі свої сили в службі добрій справі, тій справі, задля котрої, панове, ви ту прибули. Повтаряю нині, що ми є в правительством справедливости і бєзсторонности і уважаємо порозумінє народів конечним, бо оно є услівем мирного житя всіх народів, а від того залежить будучність Австрії. А можу товє сказати тим сьмільніше, що такого самого погляду є також більша часть народів. Длятого ми ані на хвилю не зійшли з нашої дороги. Коли я на початку теперішнього засіданя виказав конечність скорого залагодженя бюджету, то стало ся се тільки в тій цілі,

щоби скріпити парламент, а не для якоїсь користі правительства.

Стверджую з охотою, що всі сторонництва зближують ся тепер до того становища і можу додати, що також правительсто уважає хвилю обміни думок між сторонництвами за близьку. Обміна думок має відбутися без всіляких скритих гадок і має спровадити розв'язане народних питань, позаяк тоє розв'язане *мусить* наступити. Ніякому розумному сторонництву не може се подобати ся, щоби держава попала знова в стан, що накидає всім народам мовчань.

Так само ніяке сторонництво, котре думає спокійно, не бажає певно ужити інших насильних средств. Що більше, я думаю, що ніяке розумне сторонництво не промовляє за новим відкликом до виборців. *Правительство бажає уникнути потрясення конституційного життя*, а хоче удержати парламент, котрий помимо ріжнородних напрямів є твердиною народів. *Отже не бурте его.*

Правительсто хоче тому запобігти, однак мусить в почуттю своєї відповідальности думати передовсім державі і поступати після того. Також ви, мої панове, не повинні забувати про обовязки правительства.

Серед пануючих відносин є поладжене бюджету не лиш державним питанням, але загальною конституційною konieczністю, а також і konieczністю для всіх народів. Не ми є зобовязані до певного речинця, але успішне виконане бюджетового права через скорє поладжене бюджету є для материяльного добра народів конечно і причиняє ся до его скріплення.

Отже ніяке сторонництво не спроневерить ся своему становищу, коли приложити руку до скорого поладження бюджету, бо через се ділає передовсім в інтересі народности.

Кожде сторонництво скорочує також тим самим речинець, що ділить нас від хвилі, коли маємо зачати ту обміну гадок, *котра має спривадити внутрішній мир.*

Сторонництва заявили готовість до тої мирної роботи і треба надіятися, що не будуть утрудняти приготувань до тих конференцій через проволочку бюджетових нарад. З становища правительства можу отже звернути ся лише до всіх сторонництв з прозьбою, щоби вже з огляду на konieczність скликання сеймів, схотіли співділати, щоби тим скорше залагодити бюджет і надали передовсім ситуації ясности, котра усунула би теперішні невжносимі відносини.

Заяви сторонництв.

Опісля промовляв п. Катрайн, котрий заявив ся за бюджетом і предложив бюджетовій комісії *calendarium*, після котрого мала б она працювати так, що 18. грудня можна би бюджет залагодити. В тім самім дусі промовляв п. др. Бернрайтер і вівзав послів до спільної роботи при австрійсько-угорській угоді. — Так само п. Пацак промовляв в імені Чехів за бюджетом, а по нім забирали слово презес польского Кола п. Яворский; Словінець Сустеріц — всі за бюджетом.

П. Романчук заявляє іменем клубу Русинів, що не є противний поладженню бюджету і пропонує вибір *неустаною комісії для національних справ і для виборчої реформи*. Тая комісія мала би складатися з всіх народів тої держави відповідно до їх сили. Она має числити 37 членів. Німці мали би вислати 13, Чехи 8, Поляки 6, Русини 5, Словінці 2, Італійці, Серби і Румуни по одному членови.

Тая комісія має ділитися на три секції, з котрих кожда має складатися з 12 членів.

Задачною одної секції буде виготовлене національного закона, зглядно языкового закона, друга секція має виготовити проєкт виборчої реформи, а третя проєкт реформи регуляміну палати. Аж до залагодження тих справ має наступити роз'єм.

Що-до домаганя Русинів *заложеня руского університету* у Львові то годить ся, щоби се внесенє переказано без дискусії шкільній комісії.

За бюджетом промовляли дальше п. Дершатта, Пернерсторфер, кн. Шварценберг, Странски, г-р. В. Дідушицкий, Гросс і др. Шльой, котрий заявив в імені Словінців, щоби его внесенє про основанє словінського університету ві-

діслано без першого читаня до шкільної комісії.

П. Ратай і Хоц заявили, що не мають довіря до правління Кербера. П. Ріци, Лосгер і др. Браурод заявили ся за бюджетом.

Заявив д-ра Кербера.

На конець заявив др. Корбер, що констатує, що майже всі бесідники заняли становище прихильне правительству і може лише бажати, щоби задержали і дальше той сам настрій. Дальше висказує президент міністрів свій жаль з причини того, що спосіб, в який тепер накидає ся наглі внесеня палаті, робить неможливим поладженє дійсно важних внесенє в парламенті; зазначає однак, що ту не відповідають автори тих внесенє. Правительсто хоче зі своєї сторони все зробити для санації теперішних відносин, а невідключне услівє до того бачить він в санації ческо-німецких відносин. *Правительство знає, що має робити.* А з нинішньої конференції відносить вражінє, що від тепер робота в парламенті піде скорше.

НОВИНИ.

— **Календар.** В неділю: гр.-кат. Мина, Віктора; рим.-кат. Емилі. — В понеділок: гр.-кат. Йосафата муч.; рим.-кат. Катерини. — В вівторок: гр.-кат. Йоана Золотоустого; рим.-кат. Конрада.

— **Віче в Перемишлях.** Дня 29. с. м. о 3. год. пополудни відбуде ся в великій сали «Руского Інститута для дівчат» в Перемишлях загальне руске віче з такою програмою: 1) Отворенє віча. — Народа над потребою малоруского університету для Галицкої і Буковинської Руси. 3) Ухваленє дотичних резолюцій.

— **Вечерок в Перемишлянах.** Комітет зложенний з видійших Русинів уряджує в великій сали касиновій *музикально-вокальний вечерок Читальні «Прогвіти»* в неділю дня 24. с. м. о 7. год. вечером з слідующею програмою: 1) Лисенко: «Весна», хор мішаний. 2) Шевченко: «Хустина» деклямація. 3) Вербицкий: «На чужині» хор мішаний. 4) Франко: «Каменярі» деклямація. 5) Представленє аматорске: «Тато на заручинах» мішанська пригода в 1 дії Григ. Григоревича. 6) Лисенко: «Верховино» мішаний хор. По представленю слідуєть *танці*. Стрій візитовий.

— **О. Йосиф Кишаневич** іменований гр.-кат. військовим капеляном II. кл. в Перемишлях.

— **Нехтованє руского съв'ята у війську.** З Тернополя доносять, що в четвер в день св. Михайла 55. полк піх., в яким служать 80% Русинів, відбував виправи на оболонях.

— **Замітки «Gazet-и narodow-oi» «Gaz. nar.»** обговорюючи відповідь міністра д-ра Гартля, додає: «Не сумніваємо ся, що рескрипт міністра строго виповнять, що як найостріше покарають головних винувників, а іменно тих, що внесли поданє до ректорату о дозвіл відбутися віче, сего, що проводив вічу, як також сих, що підняли ся бити(?) педелів, а крім того взагалі сих, що брали участь в вічу, мимо того, що університетська власть признала его незаконним. Які кари університетский сенат порішить, не наша річ судити, але найлекшою повинна бути нагана з утратою права до увільнення від чесного і з утратою стипендій». Що-до сих кар замітимо, що найдіше було би всіх академіків «гайдамаків» витроїти або вивішати, а тоді не буде кому домагати ся руского університету.

— **Становиско польської академічної молодіжи** до жадань руских академіків зазначило вчерашнє віче скликане товариством «Akademicka Sztyelnia». З промови першого референта акад. Мовчинського наведемо для характеристики кілька висказів: «Позаяк маємо замість п'ятих університетів на польських землях лише два, то не вільно нам з тих двох університетів видерти ані одної цегли, ані одного зерна піску». Дальше обговорював відозву українсько-рускої молодіжи до Поляків і закінчив свою промову словами: «Розрухи Русинів були вимірені проти Поляків. Она станули на становиску загальнонароднім рускім, ми станьмо на польскім. Симпатизуємо як найдужше зі стремленнями до самостійности, але ціла руска суспільність горить такою ненавистю(?) до всего, що польске, що польські академіки в справі окремого руского університету мусять держати ся далеко» і в тім дусі поставив резолюцію. Інші промови визначали ся тим самим ворожим тоном проти Русинів, а друга резолюція «п'ятує розрухи рускої молодіжи і не стернить дальших розрухів».

Розрухи були дуже на руку польским академікам, бо они мали нагоду заявити ся проти утравкізації львівського університету, а промов-

чали заснованє окремого руского університету у Львові.

— **Віче у Львові.** Руска партія соціалістична устроює віче в неділю дня 24. с. м. о 11. год. перед полуднем в «Театрі Розмайтосьці». На днєвнім порядку: 1) Національне питанє в Австрії. 2) Резолюції в сій справі.

— **Руска гімназія в Кіцмани на Буковині.** Дня 19. с. м. була у міністра просвіти д-ра Гартля депутація з Кіцмани під проводом бурмістра і просила міністра о заснованє рускої гімназії в Кіцмани. Міністер прийняв депутацію дуже прихильно і обіцяв по можности вдоволити їй прозьбі.

— **Іменованя.** Цісар іменував радника поліції Вільгельма Шехтля радником двору і директором поліції у Львові.

— **Серби а Словінці.** Сербські студенти в Градці відбули оноді збори, на яких ухвалили, яке становиско мають заняти зглядом заснованя словінського університету в Люблянї. Збори ухвалили, що хотяй політичні і культуральні стремленя сербского народа не годять ся з нинішними стремленнями Словінців, то мимо того прихильно повитали би заснованє словінського університету.

— **Студентські розрухи в Афинах.** Студенти університету в Афинах в числі до 2.000 впали оноді до двох редакцій, аби запротестувати проти статей, що попераять гадку видати Євангеліє в новогрецькім перекладі. В тій справі вчєра відбуло ся віче в Афинах, на яким було до 20.000 осіб. На вічу ухвалено домагати ся екс-комуніки для перекладчика Євангелія. По вічу студенти демонстрували улицями міста, причім прийшло до кровавої бійки з войском. 7 осіб убито, а 30 ранено, а межі іншими префекта поліції.

— **Замах на королеву Драгу.** З Будапешту пущено вість, що на королеву Драгу зроблено замах. Одні доносили, що замордовано королеву пилетом, інші, що єї отроєно. Сербский посол у Відні питаний в сій справі, нічого не знав і відіс ся телеграфічно до Білгороду о близші вісти, але не одержав відповіді.

Нині наспіла телеграма з Білгороду, що вість про замах на королеву Драгу є зовсім неправдива.

— **Мрачна тьма в Лондоні** настала перед кількома днями і доси ще не уступила. На улицах не видно нічого на віддаленє одного кроку. Нічо не помагають ліхтарні. Рух в цілїм місті станув, ніхто не виходить на улицу, щоби не напитати собі якого нещастя. Як довго потребує такий стан, не можна предвидіти.

— **Новий рід сталі** мав випаїти якийсь малий фабрикант з Мекльсбургга, Гібелер. Недавно роблено досьвіди з сею сталлю, а вислід був прямо знаменитий. Кулі, що продривлювали 11 $\frac{1}{4}$ міліметрів грубу бляху зі сталі Круппа, відбивали ся від 7 $\frac{3}{4}$ мілім. грубої бляхи зі сталі Гібелера.

— **Конкурс на секундария загального шпиталю** в Заліщиках оголошує краєвий виділ з речинцем до 1. грудня с. р. Платня 1000 К річно.

— **Ц. к. Дирекция залізниць державних у Львові** оповіщує:

Австро-угорско-швайцарский залізничний союз. З днем 1. грудня 1901 увійде в жите додаток II до тарифи часть IV, зшаток 4. з дня 1. грудня 1898.

Наука, штука, література.

— **Учитель, ч. 22.** з дня 20. падолиста 1901. Зміст: О розбуджуваню альтруїстичних нахилів у дітній. — О жавленю старших дітній. — З поля нашого письменства. — Відповідь на оцінку методичного підручника. — Всячина.

— **Дзвінок, ч. 22.** з дня 20. падолиста 1901. Зміст: Дивні пригоди Комаха Сангвіна, ним самим розказані (дальше). — *Уляна Кравченко*: Молодість. — Коралі. — Загадки.

Телеграми.

Задар, 23. падолиста. Намісник Дальмації подав ся до димісії.

Париж, 23. падолиста. Дневники доносять, що страйкуючі робітники в Лїль порішили, що в случаю неудачі страйку, всі робітники випушать громадно до Парижа.

Лондон, 23. падолиста. Помер німецкий амбасадор в Лондоні бар. Павло Гацфельд.

Мадрид, 23. падолиста. Розрухи в Барселоні повторили ся, причім кілька осіб є ранених.

Малий фейлетон.

ВОЛОДИМИР БИРЧАК.

МАТУРА.

5

(Епос).

13. „Jetzt schweigen“.

П'ятьох абітурієнтів чекало на професора, що мав з ними переходити німецьку літературу.

А тимчасом повторяли одні Nibelungenlied, а другі училися вчисляти Шілерові твори, бо се мав уміти навіть сам пан інспектор...

Вийшов професор і став переробляти. Скоро чогось абітурієнти не знали, то він крутив носом, а коли уміли, то записував собі ті питання.

Абітурієнти підморгували тайком до себе, а він бачив се і мовив:

— Jetzt schweigen und weiter dienen! А при maturі надумувати се — і він затискав губи, прикла-

дав палець до уст, а вони потакували...

Виходили і кланяли ся йому низенько. На коритарі обступали їх семаки.

— А що? Ви здавали німецьке?

— Вооо! Ми нічо не здаємо, то не сема кляса! Нас вже і не питають!

Та недовірчиві семаки покашлювали...

14. Сатир реготав ся.

Я бачив одного разу, як старий дід хотів дістати ся до загорода, та з котрого боку він і не підкрдав ся, всюди гавкали на нього пси.

І хотів се не має нічо спільного з математикою, то мимо того не міг Льольо дійти до краю з математичним приміром. Розізлощений відсунув зошит та вийшов на прохід.

Два тижні не бачив перед своїми очима нічого крім рядів зрівнань, тригонометричних формул та довгих-предовгих чисел.

На розі, біля театру задержав

ся. Попри нього переходили люди, а йому видавало ся, що отсе перемашинують числа: прості та криві, випуклі та замазані — цілковито такі самі, які були на його зошиті.

І він стояв і думав і вдивлявся в них. А коли переходив залюблений Улян та Глія, то йому насунуло ся на думку, чи мож би їх взяти під корінь...

А ряди чисел пересували ся попри нього далі, а сатир біля колюми театру вишкірив зуби та реготав ся...

15. Сповідь.

Кундель читав на голос питання з молитвослова. Учений їх толкував, Ветеран травестував, а усі писали.

Скропулятий Нобко виписував собі усі гріхи, побожний Янко лише кожний семий — два пропускав, що третій писав на картці для Геня.

— Потримаї мені — мовив Відзначаючий в церкві до Янка — потримаї мені зошит з писаною фі-

зикою. Лише кілька хвиль, нім висповідую ся.

— А ти на що його брав?

— Як то ващо? По дорозі учив ся, таж часу мені шкода...

Та Янко ішов домів, а Відзначаючий думав кілька хвиль, де положити фізику.

«Та нині сповідь, чей ніхто її не возьме!» — і зіставив зошит в лавці.

У церкві вже світло світили, а Відзначаючий шукав по всіх кутах своєї фізики. Святі з образів гляділи на нього поважно, а він слідив їх питаючим зором — бож вони бачили, хто сповняв святотатство та фізику взяв.

Догаряли свічки, святі мовчали уперто, а Відзначаючий кляв своїм товаришам:

— Псякров, злодії! Вкрали фізику, я її два роки лекція в лекцію писав, а вони взяли її тепер! Бодай би попадали при maturі!

На другий день ішов до поправки...

(Дальше буде).

COLOSSEUM Ernesta Thoma.

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Снішна.

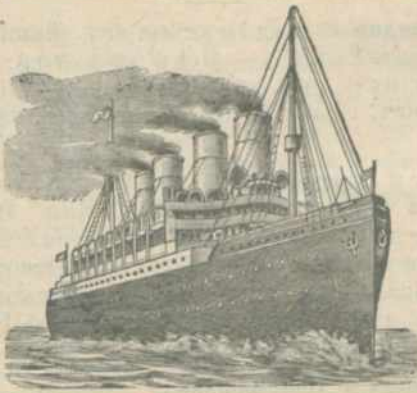
Небувала, сензаційна програма!

від 16. до 30. падолиста 1901.

При співучасті військової музики SO. п. п.

- 1) Const. Marlos, урвитель в воздуху і подорож на орлі.
- 2) Freres Carangeot, пародисти танцю tourbillon.
- 3) Les trois Jarry, музикальні ексцентрики.
- 4) Rose d' Arkansas, сецесіоністична тансерка.
- 5) Halley and Curt, незрівнані акробати.
- 6) Орхестра і режисерграф.
- 7) Александер Trebitsch, гуморист.
- 8) Mahomeda, американська ілюзья.
- 9) Valerien Saint-Cyr, імітатор жєнщини.
- 10) Лііпути.

Що дня о 8. год. вечером велике представлєне. В неділю і свята два представлєня. Шо пятниці High Life представлєне. Білєти вчаснїше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Ц. к. концесіонованє

Бюро подорожї і експедиційне

Софї Бєсядєцької

ОСВЄНЦІМ, ДВОРЕЦЬ

продає

окружні білєти залїзничї, корабельні карти І-шої і II-ої класї, та межипокладовї карти для виселєнцї до Америки.

— Проспєкти даром і оплатно. —

Лекційна комісія

студентів філософїчного видїлу львівського університету, яка остане під зверхним проводом проф. Твардовського, поручає здібних інструкторів і домових учителїв. — Устві зголошеня приймають члєни комісії щодєнно (навіть в неділі і свята) на університеті (І п. Саля VIII) межї 12 і 1 год. — Адреса: Лекційна комісія студентів філософїчного видїлу, Львів, Університет.

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах,

яко гарна прикраса комнат і

Картини: Верещагіна, Шевченка в домініві і Сластьона, Шевченкова могла.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

Др. Александр Бодган Кулачковский,

субститут надв. адвоката д-ра Отмара Райзера і оборонець в кариных справах у Відні, I, Tuchlauben ч. 4 або XIII/9 Supregasse ч. 9.

Розклад поїздів залїзничих обовязуючий від I-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня	1:55	до Станіславова, Ідванського, Потутор				
6:20	з Чернівців (Іцкан, Галанду), Гусятинна	2:08	до Підволочиск (Київ) Бродів дв. головний				
6:46	з Брухович, щод. від 16. мая до 15. вер. вк.	6:43	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава				
7:45	з Янова	8:30	до Кракова (Відня, Варшави), Берлина				
7:40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	9:07	до Скольного, до Лавочного (І. авт. до 15. вер.)				
8:00	на дв. головний	9:15	до Янова				
8:10	з Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока	9:25	до Підволочиск, Бродів, Гусятинна дв. Підзамче				
8:15	з Сокала, Рави рускої	9:42	до Сокала, Белзця, Рави рускої і Любачова				
8:50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту, Берлина	10:20	до Сокала, Белзця, Рави рускої і Любачова				
11:45	з Рашова, Любачова, Самбора	10:25	до Чернівців				
11:55	зі Станіславова (Керсезе, Потутор)	1:25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і свята				
12:55	з Янова	2:15	до Брухович від 16. мая до 16. вересня в неділі і свята				
1:10	зі Скольного, Калуша, Хирова з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.	3:05	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.				
3:14	з Брухович (16. мая до 15. вер. в неділі і св.)	3:15	до Янова щодєнно від 16. мая до 30. вер.				
4:40	зі Самбора, Борислава, Стрия	3:26	до Брухович щод. від 16. мая до 15. вер.				
2:20	з Підволочиск (Київ) Бродів на дв. Підзамче	3:30	до Рашова, Хирова, Любачова				
2:35	з Янова на дв. голов.						
5:50	з Кракова						
1:45	з Чернівців, Іцкан						
6:00	з Сокала, Белзця і Любачова						
Ніч				Ніч			
7:36	з Брухович (16. мая до 15. вер. в неділі і св.)	12:45	до Станіславова				
8:50	з Брухович від 16. мая до 15. вересня щод.	6:20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)				
9:41	з Янова від 1. мая до 15. вер. щодєнно	6:30	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні 6. а від 16. вер. до 30. півт. 1902 щодєнно				
9:20	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в неділі і св.)	6:35	до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова				
8:40	з Кракова (Відня, Берлина), Ясла, Розвадова	7:10	до Тернополя, Бродів дворець головний				
2:31	з Чернівців, Букарешту	7:32	дворець Підзамче				
12:15	з Лавочного (Пешту) Хирова, Калуша	7:25	до Сокала і Рави рускої				
10:20	з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Підзамче	7:52	до Брухович (13. мая до 16. в р. в неділі і св.)				
10:20	на дв. голов.	9:30	до Янова від 1. мая до 15. вересня				
10:02	з Підволочиск Копичинець на дв. Підзамче	10:20	до Чернівців і Іцкан				
3:12	на дворець головний	11:00	до Кракова, Відня, Варшави				
3:35		11:10	до Підволочиск, Бродів дв. головний				
		11:32	на дв. Підзамче				
		4:15	до Кракова, Відня, Берлина, Самбора				
		4:45	до Рашова від 16. мая до 15. вер. щод.				

ЗАМІТКА: Пєра нічка числїть ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейский рівнять ся від часу львівского о 26 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского — 12 год. 36 мин. часу львівского. — В місті видають білєти Ізди: Звичайні білєти агенції часописий Ст. І. Соколовского в пасажи Гавсман ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білєти звичайні і всякі інші, тарифи, ілюстровані провідники, розклади Ізди і т. п. бюро інформацийне ц. к. желєзниць державних (ул. Краснїх ч. 5. в подвір'ю, сходи II, двері ч. 52.) в урядових годинах (8—3 а в свята 9—12).

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зарєєстрованє в обмеженому порукою

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просвїти»)

приймає вкладки до опрцентования на 4%. Позички удїляють ся члєнам за сплатою 5½% і 1% додатку на кошти адміністрації, почавши від 200 корон і више, до половини вартости гіпотєки на сплату в ратах до 10 літ.

Позички над 500 корон мусять бути інтабульовані, а до 500 кор., або інтабульовані, або з порукою 2 ручителїв відповідних.

Св'ященники не осїдаючі гіпотєки мусять крім поруки 2 ручителїв предложити полісу житєву; обезпечити ся на житє треба тільки через «Дністер» в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові.

Удїл члєнський вносить 50 кор., вписове 2 кор.

Члєном бути може тільки члєн обезпечєний в «Дністрі».

З днем 31. грудня 1900 стан:

число члєнів	1857
фонд резервовий	6919 кор. 46 сот
вкладєні удїли	73087 " "
вкладки щадничі	806808 " "
удїлені позички	763737 " "
касовий оборот в 1900 році	2424157 " "

Інформації до позичок удїляє Дирекція листовно або агєнти Товариства взаїмних обезпечєнь «Дністер».